

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 20 (183) ЖОВТЕНЬ

2009

2009 жовтень № 20 (183)

ВІСНИК
ЛУГАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Заснований у лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено
до переліку наукових фахових видань України
(історичні науки)
Постанова президії ВАК України від 24.09.09 №1-05/4

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 2 від 25 вересня 2009 року)

Виходить 2 рази на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.,**

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Бурьян М. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**

доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**

доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**

доктор філологічних наук, професор **Ужченко В. Д.**

Редакційна колегія серії «Історичні науки»:

Члени редакційної колегії:

Головний редактор –

Бурьян М. С., доктор історичних наук, професор

Заступник

головного редактора –

Грицьких І. В., кандидат історичних наук, доцент

Відповідальний

секретар –

Савенков В. В., кандидат історичних наук, доцент

Борисова О. В., доктор історичних наук, професор

Віднянський С. В., доктор історичних наук, професор

Гончар Б. М., доктор історичних наук, професор

Дьомін О. Б., доктор історичних наук, професор

Качараба С. П., доктор історичних наук, професор

Климов А. О., кандидат історичних наук, професор

Михальський І. С., доктор історичних наук, професор

Подаляк Н. Г., доктор історичних наук, професор

Посохов С. И., доктор історичних наук, професор

Рєєнт О. П., доктор історичних наук, професор

Рубель В. А., доктор історичних наук, професор

Савенкова І. Ю., кандидат історичних наук, доцент

Фісанов В. П., доктор історичних наук, професор

Хазанов А. М., доктор історичних наук, професор

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ до технічного оформлення статей

Редколегія “Вісника” приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см; верхній колонтитул — 1,25 см, нижній — 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2009.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13–14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Література” або після слів „Література і примітки” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю заключають 3 анотації обсягом 3 – 4 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

ЗМІСТ

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

1. **Богданова Т. Г.** Джон Хей: життя та політична діяльність за часів президентства У. Мак-Кінлі.....6
2. **Борисова О. В.** "Новое учение" Н. Я. Марра, четыре признака этноса ал-Мас'уди и теория плазматичности языка Н. Н. Вашкевича: ракурс совпадений.....20
3. **Гончаренко А. В.** Британська історіографія британсько-російських відносин у Східному питанні в 70–80-х рр. ХІХ ст...29
4. **Грекова І. І.** Розвиток місцевої промисловості в болгарських селах Північно-Західного Причорномор'я (II половина 40-х – 50-і рр. ХХ ст.).....37
5. **Заболотна Л. Л.** Місце колоніальної політики Німеччини у зовнішньополітичних планах О. Бісмарка в 1880–1884 рр.....44
6. **Манцева М. С.** Англо-американське суперництво щодо Близького Сходу після Першої світової війни.....52
7. **Машевський О. П.** Проблема Чорноморських проток у політиці країн Троїстого союзу в період італійсько-турецької війни.....59
8. **Орленко О. М.** Перехід до нової економічної політики та перші кроки реформування податкової системи (на прикладі Петроградської губернії).....71
9. **Погорелова І. С.** Адміністрація Б. Обами і країни Північно-Східної Азії: основні контури американської політики.....79
10. **Русаков К. А.** Канцлер А. М. Горчаков: 25 лет во главе внешнеполитического ведомства России.....88
11. **Савенков В. В., Савенкова І. Ю.** Проблема розвитку транс-близькосхідних комунікацій у контексті боротьби у британському суспільстві навколо монопольного статусу Ост-Індської компанії (1832–1833).....95
12. **Саранов С. В.** Генерал-губернатор Т.-Р. Бюжо и установление господства Франции над центральной частью Алжира, 1841–1847 гг. 112
13. **Ткаченко І. В.** Джерела вивчення приватно-промислового сектору Москви в роки нової економічної політики (1921–1928 рр.).....119
14. **Харьковский Р. Г.** Политика Франции в отношении Египта (ХІ–ХІХ вв.): основные этапы.....129
15. **Щербань П. М., Щербань Т.Ю.** Антикомуністичні революції кінця ХХ ст. у країнах Центральної та Південно-Східної Європи: внутрішні та зовнішні чинники перемоги.....136

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

16. **Абакумова В. І.** Інтеграція українського мистецтва у світовий культурний простір на зламі 80–90-х рр. ХХ ст.....147
17. **Адамович С. В.** Угорський пам'ятник на Верецькому перевалі – між символом дружби і знаком домінування угорців на Закарпатті.....155
18. **Анпілогова Т. Ю., Онищук О. О.** Культурно-освітні установи Донбасу в системі політичної освіти (20-і роки ХХ ст.).....161
19. **Бадер А. В.** Науково-дослідна творчість студентської молоді Донбасу (1956–1985 рр.).....169
20. **Байкеніч Д. В.** Транспортні проблеми під час депортації українців з Польщі в 1944–1946 рр. 178
21. **Баранова Н. В.** Добродійна діяльність Київського митрополита Платона Городецького щодо покращення становища православних церков та монастирів.....187
22. **Барцьось В.В.** Концепція державотворення як реформаторський антикризовий документ Народного Руху України в соціально-економічній галузі.....201
23. **Бернацький М. П.** Робітники у практичній діяльності Товариства Червоного Хреста в Донбасі у 70-і рр. ХХ ст.....212
24. **Буканов Г. М.** Російське самодержавство та питання українського національного відродження кінця ХІХ – початку ХХ ст. 218
25. **Гаухман М. В.** Український та єврейський національні проекти в Російській імперії: порівняльний аналіз публіцистики М. Грушевського та С. Дубнова.....228
26. **Гречишкіна О. С.** Залучення піонерських організацій до участі в політичних та агітаційних акціях радянської влади в українському селі у 1930-х рр.....236
27. **Жихарева Т. Л.** Формування договірно-правової бази українсько-німецьких відносин у галузі науки і освіти (1991–2006 рр.).....244
28. **Ідріс Н. О.** Дослідження психологічних аспектів "українізації" міст УСРР в 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. за мемуарами та свідченнями сучасників.....250
29. **Кальніцька Н. Д.** Укладання міжкнязівських договорів на Русі в удільну добу.....259
30. **Киданюк А. В.** Особливості підготовки західноукраїнського села до входження в нову систему соціально-економічних відносин (1944–1946 рр.).....266
31. **Клапчук В. М.** Солеваріння у Східній Галичині другої половини ХІХ – першої третини ХХ століть.....274
32. **Климов А. О.** Вища педагогічна освіта на Луганщині в 30-і роки ХХ століття.....290

33. **Сафонова Н. М.** Стратегія трансформації вищої освіти суверенної України: історичний перебіг та перспективи.....300

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

34. **Анікєєв Д. О.** Зміна означень мадярів у творах учених Арабського халіфату IX–X століть.....308
35. **Крюков В. Г.** Таємниця "Острова русів".....317
36. **Саидов З. А.** Ранній мусульманський раціоналізм на Кавказі (по сведениям арабских биографических словарей).....323

РЕЦЕНЗІЇ

37. **Марочко В. І.** В. В. Ткаченко. Наука у суспільно-політичному дискурсі розвитку УРСР (20–30-і рр. XX ст.). –К.: ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2009. – 375 с.....330

Відомості про авторів.....332

Громадська думка про майбутній економічний та територіально-державний устрій України. Політичний портрет України: Бюлетень / Досл. навч. центр "Демократичні ініціативи". – №2. – К., 1993. – С. 1–12.

Барцьось В. В. Концепция создания государства как реформаторский антикризисный документ Народного Руха Украины в социально-экономической сфере

В статье освещены содержание, особенности и роль Концепции создания государства как антикризисного документа Народного Руха Украины в социально-экономической сфере.

Ключевые слова: Народный Рух, Украина, Концепция создания государства.

Барцьось В. В. Концепція державотворення як реформаторський антикризовий документ Народного Руху України в соціально-економічній сфері

У статті розглянуто зміст, особливості та роль Концепції державотворення як антикризового документа Народного Руху України у соціально-економічній галузі.

Ключові слова: Народний Рух, Україна, Концепція державотворення.

Bartsios V. V. Conception of state forming – as reformer and anti-crisis document of Narodnij Rukh of Ukraine in the social and economic branch

The article deals with the content, role and significance Conception of state forming – as reformer and anti-crisis document of Narodnij Rukh of Ukraine in the social and economic branch.

Keywords: Narodnij Rukh, Ukraine, Conception of state forming.

УДК 9(477)«197»

М. П. Бернацький

РОБІТНИКИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В ДОНБАСІ У 70-І РОКИ ХХ СТ.

Вивчення і критичне осмислення участі робітників у суспільному житті Української РСР у 70-і рр. ХХ ст. дає можливість визначити її ефективні форми, що сприятиме створенню наукової бази для аналізу сучасної ситуації щодо їх соціальної активності. Це робить дану тему важливою і актуальною.

Одним з показників суспільно-політичної діяльності робітників у досліджуваній період була їх участь в роботі Товариства Червоного

Хреста УРСР. Діяльність робітників у червонохресних організаціях в Донбасі у досліджуваний період не знайшла всебічного вивчення у працях учених. Як правило, це література, що видавалась медичними установами, або Міністерством охорони здоров'я, а також спеціальні медичні видання. Тому для вивчення участі робітників у організаціях Товариства Червоного Хреста важливим є залучення широкого кола архівних джерел, що знаходяться у державних і обласних архівах. У зв'язку з цим вивчення залучення робітників до діяльності червонохресних організацій вимагає подальшого системного дослідження, аналізу й узагальнення.

У центрі уваги Товариства Червоного Хреста були важливі питання підвищення якості підготовки громадського санітарного активу та широкого його залучення до заходів, спрямованих на охорону здоров'я, зовнішнього середовища, поліпшення умов праці й побуту населення, запобігання захворювань, подальший розвиток донорства. Товариство Червоного Хреста залучало значні верстви населення для проведення оздоровчих та профілактичних заходів, які сприяли підвищенню санітарної культури. У 70-і роки простежується і зростання членів Товариства на підприємствах, значну частину яких складали робітники. Якщо в 1970 р. вони становили 22,6%, то в 1975 р. – 24,2%. Така тенденція зростання характерна й для другої половини 70-х років. Так, Товариство у Ворошиловградській області в 1970 р. налічувало в своєму складі 39,2%. Але дійовий актив цієї організації становив у 1970 р. лише 7,6% а на початок 80-х років – 10,4% [1; 2]. Тобто, значна частина членів Товариства Червоного Хреста зовсім не брала участі в діяльності первинних організацій Товариства, або в кращому випадку залучались до роботи нерегулярно. Іноді показником роботи первинних організацій було збирання членських внесків.

Найбільш плідною, різноманітною була діяльність червонохресних організацій у Донбасі на промислових підприємствах, транспорті, будівництві, де робітники становили більшу частину складу первинних організацій.

Певна кількість робітників обиралась головами первинних організацій Товариства Червоного Хреста на підприємствах. Так, на Ворошиловградщині в 1970 р. серед 3700 вибраних голів первинних організацій Товариства робітників було 363 чол., або 9,8% [3]. Найбільш поширеними зауваженнями й пропозиціями, які надходили від робітників на звітно-виборчих зборах, були про введення членських квитків Товариства Червоного Хреста, збільшення видань з прикладами досвіду первинних організацій, зверталась увага на те, що мало надходить необхідної наочної агітації, особливо про надання першої медичної допомоги [4].

У ході проведення звітно-виборчих кампаній виявилось і багато недоліків, які були наявні в досліджуваний період, а також і в подальші 80-ті роки. Серед них доречно назвати низький процент присутності

членів Товариства Червоного Хреста на звітно-виборчих зборах в первинних організаціях та на конференціях. Так, на Донеччині в 1970 р. звітно-виборчі збори й конференції проходили в 43,7% до загальної кількості первинних організацій [4].

У розширенні діяльності червоно-хресних організацій на підприємствах, транспорті, будівництві мала важливе значення пропаганда роботи кращих із них. Так, в обласній газеті "Ворошиловградская правда" пропагувалась діяльність організацій Товариства Червоного Хреста, наприклад, активістів Рубіжанського хімкомбінату ("Служба здоров'я", "Так працюють санітарні активісти"), санактивістів на Антрацитівському рудоремонтному заводі ("Обласна рада донорів", "Охорона здоров'я – справа всіх"). Тобто, пропаганда кращих червонохресних організацій чи членів їх була складовою частиною всієї агітаційно-масової роботи Товариства Червоного Хреста.

Широке визнання отримали Декади й тижні здоров'я. У період їх проведення медичні працівники, організатори санпросвіти, червонохресний актив Товариства організовували бесіди, влаштовували виставки, поширювали санпросвітлітературу безпосередньо в цехах заводів і фабрик та в інших робітничих колективах.

Однак в агітаційно-масовій роботі організацій Товариства Червоного Хреста існувало й багато недоліків, прорахунків. Траплялись непоодинокі випадки, коли пропаганда медично-гігієнічних знань і діяльність червонохресних організацій недостатньо поєднувалась з практичними завданнями боротьби за зниження інфекційних захворювань, поліпшенням санітарно-гігієнічного стану населених місць, оздоровленням праці й побуту трудящих. Окремі комітети більше захоплювалися кількісним розмахом агітмасових заходів, ніж приділяли необхідну увагу якісній підготовці активу Товариства в допомозі органам охорони здоров'я.

Показником суспільно-політичної діяльності робітників у досліджуваній період була робота громадських санітарних інспекторів, санітарних постів і сандружин, а також поширення й пропаганда донорства. Медичні працівники залучали до виконання профілактичних заходів громадський санітарний актив Червоного Хреста на підприємствах з метою поліпшення санітарного стану населених пунктів, оздоровлення умов праці та побуту трудящих, зниження захворювань деякими зоологічними формами (черевний тиф, кір, коклюш та ін.). Значну допомогу медичним працівникам у ліквідації гострих шлунково-кишкових захворювань надавали громадські санітарні інспектори, профільований санітарний актив, санітарні дружинниці та члени санітарних постів, яких тільки в серпні та вересні 1970 р. в Донецькій області було залучено до роботи 22928 чоловік, а в Київській – 19012 чоловік. Змістовну роботу в цьому напрямку проводили організації Макіївського заводу ім. Кірова, "Азовсталь" м. Жданова, Ново-Краматорського машинобудівного заводу Донецької області [4].

Певне місце в роботі, громадських санітарних інспекторів відводилось поліпшенню умов праці на підприємствах. На Ворошиловградщині на Сєверодонецькому хімічному комбінаті за 1970 р. було подано 240 пропозицій щодо поліпшення умов праці й техніки безпеки, з яких 209 було виконано.

Однак у діяльності громадських санітарних інспекторів часто траплялись і недоліки. Не завжди органи охорони здоров'я приділяли належну увагу необхідній підготовці громадських санітарних інспекторів, а комітети Товариства Червоного Хреста недостатньо контролювали ці питання. У Донецькій і Ворошиловградській областях були випадки, коли працівники санепідемстанцій не оперативного реагували на сигнали громадських санітарних інспекторів щодо порушення санітарного порядку [4].

Певна частина робітників залучалась Товариством Червоного Хреста на підприємствах до роботи в санітарних постах. На Макіївському металургійному заводі ім. Кірова на Донеччині працювало 125 санітарних постів, які в цехах були обладнані світловою та звуковою сигналізацією. Підготовлені санпостівці не тільки обробляли мікротравми, але й надавали першу допомогу при травмах, а потім направляли потерпілого до здоров'я пункту або медсанчастини. Обробка мікротравм санпостівцями безпосередньо в цехах скорочувала втрати робочого часу й давала економічний ефект [5]. Тільки за 11 місяців санпостівцями Донецького металургійного заводу було оброблено 3883 мікротравми, зроблено 1618 перев'язок, що дало можливість зекономити медпрацівникам 411 годин або 58,7 дні. Особливо тепло відгукувалися робітники заводу про санпостівців Полозову й Кривицьку, які не тільки надавали першу допомогу, але й давали практичні поради [6].

Однак у роботі санпостівців траплялися й певні недоліки, причини яких були різні. У Донецькій області на деяких підприємствах санпостівці мали слабкі знання з надання першої медичної допомоги. Крім того, мало хто з їх складу залучався до тренувальних занять, оглядів, а також на допомогу медичним працівникам у проведенні оздоровчих та профілактичних заходів [7]. Такі випадки траплялися на деяких підприємствах інших областей республіки. Істотним недоліком була й недостатня увага керівників підприємств до надання допомоги санпостівцям у їх діяльності щодо забезпечення кращих умов санітарного стану робочих місць, у поліпшенні рівня техніки безпеки, що привело б до скорочення кількості травм і профзахворювань.

Певну увагу організації Товариства Червоного Хреста приділяли участі санітарних дружин у санітарно-оборонній роботі. Щорічно санітарні дружини проводили заняття з теоретичної та практичної підготовки, брали участь у цехових, об'єктових, районних навчаннях, змаганнях та тренуванні. Сандружинниці залучались до практичної діяльності в травматологічних пунктах, здоров'я пунктах. У поліпшенні роботи сандружин організації Товариства Червоного Хреста звертали

увагу на таку форму, як змагання, яке проходило на різних рівнях. Так, на Донеччині обласний комітет Червоного Хреста щорічно проводив обласні змагання сандружин усіх міст і районів. Найкращих результатів на обласних змаганнях досягали санітарні дружини шахти "Северная" м. Дзержинська, Трудовської геологорозвідувальної експедиції [7].

Комітети Товариства Червоного Хреста приділяли увагу залученню робітників до важливої справи донорства. У Ворошилоградській області чисельність безкоштовних донорів у 1971 р. становила 58,8 тис., а вже в 1975 р. вона збільшилася до 91,8 тис. [8; 9]. Значна кількість безкоштовних донорів припадала на промислові підприємства, будівництво й транспорт. Наприклад, на Ворошилоградському об'єднанні взуттєвих підприємств на 1000 чол. було 100 безкоштовних донорів [10]. Непоодинокими були випадки, коли робітники-донори врятували життя своїм колегам по праці. Так, більше 40 робітників здали кров для потерпілого при аварії апаратника В. Галиги на заводі пластмас м. Донецька [11]. На заводі ім. Фрунзе м. Кремінне на Ворошилоградщині великою повагою користувалися донори І. І. Бондарь та Ф.Т. Дачко, кожен з яких віддавав кров більш як 40 разів і залучив до справи донорства по 30–35 робітників [12].

Найбільш активні донори нагороджувалися нагрудними значками "Почесний донор СРСР", "Донор СРСР" та грамотами республіканського, обласних та районних Товариств Червоного Хреста. Але й у важливій справі донорства траплялись недоліки. Так, місячники донорства, які проводилися організаціями Товариства Червоного Хреста, не давали запланованого результату, коли до цієї справи підходили формально. На Ворошилоградщині Лисичанський міськком комсомолу, до якого звертались з міського комітету Товариства Червоного Хреста, у справі пропаганди донорства серед молодих робітників не проводив ніякої роботи [13]. Не завжди серйозно й з відповідальністю підходили до питання пропаганди донорства медичні працівники на промислових підприємствах. Мало проводилося лекцій і бесід у робітничих колективах.

Аналізуючи діяльність робітників у Товаристві Червоного Хреста в Донбасі в досліджуваний період слід зазначити, що вона мала різноманітний характер. Така важлива робота була однією з форм участі робітників в суспільному житті республіки. Однак на ній позначалися ті негативні явища, які відбувалися в радянському суспільстві в 70-і роки. Заорганізованість, у деяких випадках формальний підхід до роботи Товариства Червоного Хреста не давали в повній мірі бажаних результатів. За парадністю звітів, надуманими показниками в роботі стояли нереалізовані можливості.

Досвід залучення робітників до діяльності Товариства Червоного хреста може бути корисним у розвитку суспільній активності робітників у різних галузях економіки в наш час. Це дасть змогу знайти оптимальні

форми залучення їх до діяльності організації Товариства Червоного хреста.

Література

1. **Держаний** архів Луганської області (ДАЛО), ф.-р. 2672, оп.1, спр.457, арк. 1, 3, 6. 2. **Центральний** державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВОВУУ), ф. 4616, оп.1, спр. 539, арк.7. 3. **ДАЛО**, ф.-р. 2672, оп.1, спр. 250, арк..63. 4. **ЦДАВОВУУ**, ф.4616, оп.1, спр. 534, арк. 148. 5. **ЦДАВОВУУ**, ф. 4616, оп.1, спр. 565, арк..15–16. 6. **ЦДАВОВУУ**, ф. 4616, оп. 1, спр. 540, арк. 60. 7. **ЦДАВОВУУ**, ф. 4616, оп.1, спр. 540, арк. 13. 8. **ДАЛО**, ф.-р. 2672, оп.1, спр. 318, арк. 8. 9. **ЦДАВОВУУ**, ф. 4616, оп.1, спр. 585, арк. 10. 10. **ДАЛО**, ф.-р.2672, оп.1, спр. 314, арк. 14. 11. **ЦДАВОВУУ**, ф. 4616, оп.1, спр. 585, арк. 16. 12. **ДАЛО**, ф.-р. 2672, оп.1, спрв. 429, арк. 84. 13. **ДАЛО**, ф.-р. 2672, оп.1, спрв. 429, арк. 97.

Бернацкий Н. П. Рабочие в практической деятельности Организации Красного Креста в Донбассе в 70-е годы XX столетия

В статье рассмотрено участие рабочих Донбасса в деятельности Организации Красного Креста в 70-е гг. XX ст., определены основные направления их активности.

Ключевые слова: Организация Красного Креста, Донбасс, рабочие.

Бернацький М. П. Робітники у практичній діяльності Товариства Червоного Хреста в Донбасі у 70-і роки XX століття

У статті розглянуто участь робітників Донбасу у діяльності Товариства Червоного Хреста у 70-і рр. XX ст., визначено основні напрямки їх активності.

Ключові слова: Товариство Червоного Хреста, Донбас, робітники.

Bernacky M. P. Donbass workers participation in Red Cross organizations in 70th of XX cr.

The article deals with Donbass workers participation in Red Cross organizations. Determine the main vectors of worker's activity in Red Cross organizations.

Keywords: Red Cross organizations, Donbass, workers.

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(історичні науки)

Відповідальний за випуск:
д-р і. н., проф. Бурьян М. С.,
к. і. н. Савенков В. В.,
к. і. н. Савенкова І. Ю.

Здано до склад. 25.08.2009 р. Підп. до друку 25.09.2009 р.
Формат 60×84 1/8. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 38,94. Наклад 200 прим. Зам. № 142.

Видавництво Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс: (0642) 58-03-20
e-mail: mail@luguniv.edu.ua